

LIBERTATEA

ABONAMENTUL: „Libertatea” cu „Foia Interesantă” și „Plugarul Luminat” — 120 Lei pe an, 60 Lei pe 1/2 an, 30 Lei pe 1/4 de an.

Pentru țărani, preoți, învățători, mici meseriași și mici negustori: „Libertatea” cu „Foia Interesantă” și „Plugarul Luminat” 90 Lei pe an, 45 Lei pe jumătate de an. — Se pot abona și deosebit: „Libertatea” singură 60 Lei pe an, 30 Lei pe jumătate de an; „Foia Interesantă” singură 30 Lei pe an, 15 Lei pe jumătate de an.

Pentru Iugoslavia și Cehoslovacia 150 Lei pe an. — Pentru America 200 Lei (1 dollar) pe an, trimiși prin cec de bancă la Orăștie.

Redacția în Orăștie (Trans.) | Feole pentru popor. | Director: Pr. IOAN MOȚA | Apare în fiecare Joi | Administrația în Orăștie (Trans.)

Mari schimbări

în rînduiala școlilor.

— Și celor de jos și celor de sus. —

Bărbații conducătorii ai învățămîntului în țară, bîgînd tot mai mult de seamă, că tinerii ieșiți din școlile populare (primare), ca și cei din școlile medii (gimnazii, Licee), rămînînd cu învățătura din acelea, duc cu sine foarte puțin în viață, doar cetitul, scrisul, socotitul. Dar pregătiri pentru nevoile de toate zilele ale vieții, învățătura că în ce fel să și îndeplinească lucrările de toate zilele ale vieții, — ca 'n palmă. Numai cei ieșiți din Școlile înalte (Universități) au pregătire pentru viață, fiindcă acolo nu mai învață „de toate”, ca în școala populară și Liceu, ci fiecare se pregătește pentru o cărare în viață: de avocat, doctor, profesor, etc., și cel din școlile „speciale” (pentru un scop anume, ca: preoție, dascălie, bancă, și altele).

Cu alte cuvinte: școala primară, ca și Liceul, au scaderi simțite, în felul cum sunt azi întocmite. De aceea învățății Școlilor au chibzuit să facă mari schimbări în lucrarea de azi a acestor școli. Ministrul Școlilor a primit să se pregătească dară o lege nouă pentru schimbările dorite. Iacă, pe scurt, cam cum vor fi întocmite aceste școli în viitor:

1. Școala primară (incepătoare sau populară), nu va mai da, ca azi, învățătura numai copiilor nevristnici, de cari nu se prea prinde nimic, — ci va cerca să dea mai multă învățătura celor cari azi se spun „ieșiți dela școală.” Anii de școală se vor întinde și peste 14 ani de vîrstă încolo, și chiar de aci încolo mai cu folos, — căci pentru tinerii trecuți prin școala populară, se fac clase mai de sus, în cari ei vor învăța în deosebi lucruri de trebuință și de folos în viață: cunoștințe bune din plugărie, din creșterea vitelor, albinărit, lucru de mîna pentru cele de lipsă unui plugar, — și altele. Când a gătat cu cetitul, scrisul, socoata, școala să-i dea știință din meseria lui de frunte: din economie, lucăt după ce a terminat Școala nouă, — se fie adevărat Plugar Luminat!

2. Așa și Liceele. Azi Liceele au 8 clase, după cari elevul trece de-a dreptul în Universitate.

Guvernul dela București prin legea cea nouă școlară, scade clasele Liceului la 7, și în loc de clasa a 8-a, va înființa pe lângă Universități sau pe lângă unele Licee, o clasă de pregătire pentru Școala mai înaltă la care elevul ar vrea să meargă.

Iacă de ce: Azi în Liceu tinerul se înzestrează cu cunoștințe de obște, de tot felul, din toate câte ceva, din nici una foarte mult. Când a terminat, se hotărăște să meargă la medicină, dar are din Liceu așa de puține cunoștințe cari să-i ajute la acea știință. În anul pregătitor, al 8-lea, el va primi numai învățătura care să-l înzestreze cu cunoștințele de lipsă pentru a învăța ușor greaua știință a medicinei. Cel ce vrea să meargă la drept, va primi cunoștințe întregitoare de drept, cel ce la teologie, cunoștințele teologice.

Va fi un an foarte folositor, după care tinerul face un examen de primire și numai după aceea va putea trece peste pragul Universității. Cel slabi și după acest an, — vor fi respinși de a intra în Universitate.

Credem că bărbații de școală cari au chibzuit aceste schimbări, bun lucru au chibzuit.

Așa e legea noastră, —

— așa e legea voastră!..

— Din o carte nouă. —

„Jidanii în Comerț (negot) și taina reușitei lor”, e titlul unei cărți de 204 pagini (fețe), scrisă în franțuzește de F. Roderich, tradusă de Dr. S. Julea și I. Măgură, tipărită la Cluj de curînd. Cartea cercetează toate apucăturile Evreilor în negot și arată șiretenile lor, lipsa de iubire ori cinștire a deaproapelui ori a bunului lui, căile pe cari umblă mijloacele de cari se folosesc, sufletul ce-l duc în negot. Am putea spune că toată morală (credința) lor culminează în următoarea învățătura a lor (vezi pag. 41 a cărții):

„Jidanulul i-se dă îndrumare prin poruncă, de a da, ca judecător, câștig de cauză (în vre-o pără oarecare) tot celui de-o religie cu el. În cartea lor sfîntă „Baba Kamma” e scris la fața 113:

„Dacă vine un jidan cu un nejidan na-ltea ta (ca judecător), atunci să-i dai jidanului dreptate după legea jidovească, spunînd celuiialt:

— Așa e legea noastră!..

Iar dacă legea celorlalte popoare ar fi prielnică jidanului, atunci, dînd tot aceștia dreptate, să spui celuiialt:

— Așa e legea voastră!..”

Ce viu lasă, aceste șire, să vezi în sufletul evreesc, ca într'o ogîndă!

Vom spica încă în prea interesanta carte. Pentru azi mai spunem, că ea se capătă de vânzare și la redacția noastră, cu 50 Lei exemplarul, trimisă franco-recomandat, — apoi la autori în Cluj și la Librării. A se cere „Jidanii în comerț și taina reușitei lor”.

Procesul studenților dela Văcărești, e pus pe ziua de 29 Martie.

și cele următoare.

Fiindcă în luna aceasta Martie, în 15, se adună la Tribunalul de Ilfov (București) Curtea cu Jurați, care va ținea până la sfîrșitul lunii, — Tribunalul a statorit cari procese anume, din cele trimise înaintea Curții cu Jurați, să fie dezbătute în timpul acesta, înaintea acestei Curți.

Intre aceste procese, e și Procesul făcut Tinerilor Universitari închiși la Văcărești. Dar procesul lor nu e pus la începutul Curții, ci pe zilele din urmă ale ei, pe ziua de 29 Martie și cele următoare.

Terminul e pus. Tinerii au fost înștiințați oficios despre asta ca și cei chemați spre ascultare, ca martori sau ca unii ce ar putea da ceva lămuriri.

Chemați la răspundere (puși sub acuză, învinuiți) sunt numai 6 studenți: Corneliu Zelea Codreanu, Radu Mironovici și Ilie Gârneață dela Universitatea din Iași, Ioan I. Moța și Corneliu Georgescu dela Universitatea din Cluj și Tudose Popescu dela Universitatea din Cernăuți.

Număroși advocați din București, Iași, Cluj și de aiurea, s'au înștiințat ca apărători de bună-voe a tinerilor chemați în judecată. Ei pregătesc o apărare mare, căci mare e și lupta ce se dă aci, nu între câțiva tineri români și câțiva jidani, pentru ceva nimicuri, ci lupta dintre neamul românesc și neamul jidovesc, pentru stăpînirea asupra bunurilor acestei țări!

„Ce „vină” li se aduce?”

„Ce-s jurați?”

„Cuvîntul Studentesc”, ziarul tinerimei universitare, din București, aduce scrisoarea de învinuire, iscălită de Procurorul General N. D. Hariton, care spune:

„Sunt învinuiți: Corneliu Zelea Codreanu, Ioan I. Moța, Todose I. Popescu, Corneliu Georgescu, Ilie Gârneață și Radu Mironovici, majoreni, că în anul trecut 1923, prin sfîtuire între ei, au luat întreaga hotărîre și au pus la cale între dînșii, a aștia războiului civil (revoluție), ridicînd pe locuitorii creștini a se înarma în contra celor evrei, și a săvârși omoruri în unul sau mai multe orașe, — pentru pregătirea înfăptuirii cărora, au îndeplinit acele materiale prin stringerea de arme, — crîmă prevăzută și pedepsită de articolul (paragraful) 81. alineatul 2, și § 79. alin. 1. partea I. din Codul Penal (Legea pedepsirii).

Făcut la Parchetul nostru (Procurătura în București, astăzi 25 Februarie 1924.

p. Procuror Gen. N. D. Hariton.

Așadar nici mai mult nici mai puțin, ca — „revoluție” e aceea de ce sunt învinuiți tinerii închiși și pregătirea de omor în mai multe orașe, prin ridicarea locuitorilor creștini asupra mieluşeilor Evrei!..

Pentru judecarea lucrului, hotărîtor va fi cuvîntul juraților.

Legea a împărțit faptele ce cad sub judecată, în două feluri, unele izvorite din răutăți omenești atât de limpezi, încît nu mai e îndoială asupra lor că-s fapte rele, urite. Pe acestea le dă de-adreptul pe mîna judecătorilor, cari, cu legea în mîna, le croesc pedepsa scrisă de lege.

Sunt însă și fapte rele, cari n'au izvorit de răutate a făptuitorului, ci el a fost împins la ele de împrejurări maștere, vrășmașe, vinovate, cari dacă nu se iveau, omul nu făcea fapta rea nici odată! De pildă vecinul îți sparge casa, îl prinzi și, în aprinderea clipei, îl omori! Ești tu un ucigaș păcătos? Dar dacă acela dădea pace casei tale, te gîndeai tu să-l omori? Sau un om rău te-a pîndit, a sărit la tine să te jefuiască ori omoare, și tu, în pripa apărării, l'ai omorît! Ești tu ucigaș păcătos? Și altele.

Tot așa sunt socotite faptele politice, când ai pornit la luptă și ai ajuns la fapte rele, din iubirea de neam, întru apărarea lui de vre-o primejdie dela un străin!

Pe acestea legea nu le dă judecătorilor de-adreptul, ca să le lovească cu asprimea paragrafilor (articulilor) din lege, ci la judecarea lor a așezat o înfalte instanță: „Curtea cu jurați”, care ea să judece înfalte, și numai apoi judecătorii cei cu paragrafil legii în mîna.

Ca „jurați“ în „Curtea cu jurați“ sunt chemați 12 cetățeni liberi, cari nu-s advocați, nici judecători. Ei stau în fața învinuților și le ascultă apărarea, și, dacă văd că aceia au pășit la o faptă rea, siliți de împrejurări peste voința lor, dar încolo se văd a fi suflete drepte, cinste, — ei, jurații, pot spune: Acest învinuit, sau acești învinuiți, sunt nevinovați. Au făcut ce au făcut păscuți de un clas rău, sau siliți de răutatea celui asupra căruia au săvârșit fapta. Și atunci judecătorii, tribunalul, nu au putere a da celui învinuit nici o pedeapsă. El e lăsat liber (slobod) de acolo din fața tribunalului.

— Intre acest fel de învinuiți sunt înșirați și studenții închiși la Văcărești, și de aceea sunt chemați în fața Curții cu jurații.

Cine-s jurații?

Curtea cu jurați ce se deschide acum în 15 Martie pe lângă tribunalul din București, stă din 24 de cetățeni liberi. Din acela numai 12 rămân să judece, iar ceilalți sunt ca „rezervă.“ Că cine să fie cei 12 cari să spună cuvântul greu: „vinovat“, „nevinovat“, — se alege. Și anume: Din cei 24, advocații apărători pot respinge, ca ne-având încredere în ei, pe 6 înși. Procurorul poate și el respinge pe 6, ca ne-având el încredere în ei. Dacă și din o parte și din alta au fost respinși câte 6, — au rămas tocmai 12, pe cari nu-i mai poți alege. Ori vrei, ori nu vrei, rămân să te judece. Dacă însă n'au fost respinși 12, ci poate mai puțini, — între cei rămași, ca primii dară de amândouă părțile, se trag sorți.

Avem 6 Jidani între jurați.

Intre cei 24 de cetățeni din București chemați a judeca și asupra studenților, sunt și 6 Jidani! Ce s'ar bucura aceștia să fie ei între cei cari să spună: Vinovați ori nevinovați! Cum ar mai apăsa ei pe vorba: vinovați!

Dar acești 6 „cetățeni“ vor fi respinși până într-unul de advocații apărători, rămânând numai 18 Români, din cari vor fi trași la sorți cei 12 care să judece pe studenți.

Lumea așa crede, că acei Români nu vor putea rosti cuvântul greu de „vinovați“ asupra studenților. Dar ce va fi, — nu se poate ști.

Ce poate urma?

Studenții se vor apăra cu toată inimuța lor (și, din cât se vede, au inimuța!), iar advocații vor lumina cu știința lor, întreg mersul desbatărilor.

Procurorul îi va apăsa cu învinuirea sa, va cere pedepsirea lor pilduitoare!

Jurații vor asculta, vor cumpăni, și vor spune, la urmă, care e credința lor, în unul din cele două cuvinte: Vinovat ori Nevinovat!..

Ce va fi urmarea?

Dacă jurații vor zice: „Nevinovați“, tinerii vor fi lăsați liberi, (după ce au fost ținuți 6 luni de zile arestați!) „Nevinovați“ și totuși pedepsiți cu 6 luni de zile, pentru pofta ministrului „dreptății“ (!!).

De vor zice: „Vinovați“, — urmările vor fi grele de tot: Atunci judecătorii se vor retrage să le măsoare tinerilor pedeapsa.

Iar pedeapsa lor, pentru vina ce li se impută, e: dela 5 ani de muncă silnică în sus, până la: pe viață! Mai puțin de 5 ani, nu li-se poate da.

In ocnel.

Atunci vor filuați și duși în ocnele de sare ale Statului, și puși la muncă silnică: la tăiat de sare!..

Pentru ca acea sare, tăiată de ei, să fie scoasă afară, ca s'o vîndă și să se îmbogățească din vânzarea ei — Jidani!

Dacă neamurile lui Marmorosch-Blank ar putea cumpăra pe 7 din cei 12 jurați, ca să zică: „Vino-vați!“, atunci așa ar fi!

Dar respingem dela noi gândul de a arunca și macar o umbră de bănuială asupra juraților români, că ar putea da o astfel de judecată!

Ar fi prea îngrozitor.

Ziua de 29 Martie e ca și aci. Ea și cele următoare, ne vor răspunde la toate întrebările și nedumeririle.

Se poate întrerupe procesul?

Din faptul că curtea cu jurați e conchemată pe jumătatea a doua a lunii de față Martie, și procesul universitarilor e pus pe 29, — mulți au tras încheerea, că guvernul a pus anume desbaterea pe zilele din urmă ale lunii, pentru ca să nu dea răgaz tinerilor și apărătorilor lor a întinde procesul peste 3 zile. Advocatii din București însă ne-au spus, că: un proces început în fața curții cu jurați, nu se poate întrerupe! El merge înainte până se sfirșește. Așa va fi și aci. Procesul va trece și în April și desbaterea lui vor ținea cât va cere trebuința. Se crede că va dura cel puțin 10 zile.

In parlament.

se pregătesc lupte dârze împotriva guvernului, din prilejul „Legilor economice“ cu care acesta vine. S'au înscris a vorbi împotriva acestor legi, câte 10—12 deputați din partidul național și cel țărănesc, și mulți din celelalte încă.

Guvernul vrea să treacă legile în luna de față, căci M. S. Regéle plecând prin 8—9 April din țară, — pe timpul cât va lipsi, sfatul țării va sta închis.

Știri politice

Rușii, așa bolșevici cum sunt, țin și ei tot la vechea lăcomie răpitoare a guvernelor Țarilor, — și umplu lumea cu strigăte, că ei nu se lasă de — Basarabia. Ei socot că au și mai departe drept asupra ei..

Asta în ajunul întrunirii la Viena a trimișilor ruși și români, — întrunire, care nu e premeasă de semne bune..

Acum se va dovedi, cari popoare și state ne sunt pretine adevărate și cari nu, — din ținuta ce vor lua-o față de răutatea rusească.

In Grecia

guvernul, care era după placul lui Venizelos, s'a retras și a venit altul, „republican“ mai dîrz, care va face ca Adunarea Națională să hotărască Republica și înlăturarea din tron a Familiei Regale, — deși Venizelos spune că întâi poporul să și dea părerea, apoi sfatul țării. Din asta Venizelos vede că alții, mai tari ca el în sfat, nu-l ascultă și — se pregătește de plecat din nou din Grecia..

Pacea lumii

nu prea e „pace“ peste tot locul. Unele state mai pe față, altele mai pe ascuns, se gătesc de război, — în altele lumea a pus mâna pe arme ca să se bată macar cetățenii ei între ei.

În China, la capul de sus în spre apus, în ținutul Shanshi, trupele chineze fac probe de război, — ca o pregătire pentru luptele ce se spune că au de dat în primăvară. Iar niște ofițeri germani, cari nu și-au mai aflat rostul în Europa, — s'au dus și au intrat acolo ca „instructori“, și ci-că arată ofițerilor chinezi cum se lucrează cu mitraliera și cu „gazele inecăcioase“. Adecă mâna germană e tot lungă și neastămpărată, și cearcă a pregăti culbare de ațătat iară focul războiului.

— În Maroc, (țară în Africa) e răscoală mare împotriva stăpînirii Spaniei peste acea țară. Armatele răsculaților au rupt în două frontul Spaniol, luând vre-o 600 prizoneri. Spania pregătește un atac mare, cu armate sporite, asupra răsculaților.

— În Bulgaria încă sunt involburări cu arma 'n mână. Ei neliniștesc hotarele Sârbiei și Greciei, — dar și în lăuntru țării lor e neliniște mare.

SCRISORI

Producția din Tebea.

Dle Redactor! Tinerimea adultă din Tebea, a dat în ziua de 2 Martie o producțiune teatrală jucând piesa: „Pe-alcea nu se trece“, poem eroic în versuri, și un tablou viu: „Țiganca“. Venitul curat a fost destinat pentru Casa Culturală din Tebea.

Venitul peste tot a fost 2.544 Lei. Din această sumă s'au cheltuit 1.584 Lei.

A rămas pentru Casa culturală suma de Lei 960. Tinerimea aduce și pe această cale mulțumită celor ce au binevoit a-i da sprijinul moral și material.

— Cu acel prilej dșoara Mărioara Indreiu, din Tebea, a dat la licitație americană o periniță de divan, frumos lucrată (țasută). Această periniță s'a licitat cu suma de 565 Lei.

La dorința dșoarei Indreiu, care și la producțiunea tinerimei a avut rolul de „Crăiasă“ în piesa „Pe-alcea nu se trece“, și la dorința tinerimei, — această sumă s'a dăruit pentru tinerii universitari închiși la Văcărești, — ca semn că toată tinerimea din țară, nici în ciaturile ei de veselie, ca și altă-dată, nu-i dă uitării, ci se gândește cu drag la ei și le dorește spor și izbândă! Vestitor.

Trageri de brazde

sămănând cunoștința limbii române.

— La Sighișoara. —

La Sighișoara s'a deschis un fel de Școală de învățat limba română, zisă: „Cursuri de limbă română“ pentru oamenii mari ai neamurilor neromâne, cari vor să învețe românește. În câteva zile s'au înscris la această școală peste 250 de înși, profesori, medici, advocați, slujbași și alți cetățeni, cei mai mulți Sași, caridoresc să învețe românește.

La deschiderea cursurilor a venit însuși Ministrul Dr. Anghelescu cu câțiva deputați. S'au rostit vor-

biri, arătând folosul acestei apropieri sufletești între națiile neromâne și națiunea stăpânitoare românească.

Pentru studenți.

Din Vașcău (lângă Beluș, jud. Bihor) am primit dela dl Maxim Nonu, comerciant, suma de 774 Lei pentru studenți, și următoarea prea frumoasă scrisoare:

„...Trimit suma aceasta adunată dela noi cei arătați în listă, pentru tinerii închiși la Văcărești, — cu acea rugare, ca atunci, când îl veți încunoștința pe bravii luptători despre neînsemnata noastră sumă, să le spuneți, că nu li-o trimitem ca să ne fâlim că și noi l-am „ajutat“, ci o trimitem ca să ne cunoască, că aceea ce ei doresc, și noi dorim din tot sufletul, și-i rugăm că steagul pe care l'au desfășurat pentru neam și sânge, de frica nimănui să nu-l lase să cadă la picioare, căci cu ei suntem tot neamul cel de-o viață și de-un sânge! Să fie mândri de jertfa ce o fac pe calea dreptății, și neamul românesc va fi alături cu ei în ori-ce primejdie vom ajunge!

„Dragi martiri, nu desnădăduiți, cu voi e Dzeu și în curând vă va ajuta să fiți liberi iară. Mulți v'ar îmbrățișa, dar nu au îndrăzneală!

„Vă salutăm cu iubirea cea mai adevărată, ca cei mai iubiți ai vostri părinți!

Vașcău, la 6 Martie 1924.

Maxim Nonu, comerc.

Iată lista dăruitorilor:

Maxim Nonu com. 100 l., Alexandru Todan măcelar 100 l., Mihai Todan cococar 20 l., Andrei Danu contabil de bancă 50 l., Nicolae Todan cococar 20 l., Nicolae Coroiu cococar 25 l., Ioan Todan cococar 30 l., Nicolae Draghiciu comerciant 50 l., Dușe Silviu comerciant 100 l., Alexandru Băruța comerciant 50 l., Ionica Todan cococar 20 l., Gheorge Todan cococar 50 l., Păduran Tânase cococar 20 l., Gligor Petru cococar 10 l., Nicolae Sabău pantofar 20 l., George Coroiu, cococar 25 l., Ioan Todan muncitor 10 l., Ilie Ștefan cococar 20 l., Ioan Popa cococar 10 l., Alexandru Băruța crismariu 7 l., Haneș Anuța economă 20 l., Atanase Frăț întreprinzător 20 l.

De tot 774 Lei.

— La Tebea (p. Baia de Criș, j. Hunedoarei), la petrecerea ce a urmat după producțiunea teatrală din 2 Martie (vezi mai pe larg la „Scrisori“), dșoara Mărioara Indreiu, a licitat o drăguță periniță de canapea, și suma de 565 L., câștigată din licitare, a hotărît, spre plăcerea întregului tineret și a celor de față, ca să se trimită pentru tinerii universitari închiși la Văcărești.

— Din satul Calfachiol (ce ține de comuna Docuzaci, jud. Constanța, în Dobrogea), cîstitul nostru abonat Marin Antonescu, a adunat dela Românii de acolo 307 Lei și ni l-a trimis pentru studenți, scriind:

„Deși suntem atât de departe de dâșii, totuși voim a arăta acelor tineri, că simțul, gândul și inima noastră, e foarte aproape de a lor! Le urăm izbândă în calea lor. Trăiască Țara Românească, dar adevărat românească! Trăiască luptătorii cauzei naționale!“

Au dăruit:

Marin Antonescu 20 l., Gh. I. Ciomaru 20 l., I. Pi. Senim 20 l., Cost. M. Marica 20 l., Ioan Budur 20 l., Ion Cococar 20 l., Ion I. Badaș 20 l., Gh.

Abonați „LIBERTATEA” pe timpul Procesului Studenților!

Pentru ca cetitorii noștri să nu trebuiască să aștepte prea mult, câte-o săptămână întreagă, după știrile dela Procesul Studenților, — care se începe într-o *Sâmbătă* (dumineca jidaniilor), am făcut pregătiri să ducem foaia pe acel timp la București, s'o tipărim acolo și s'o trimitem cetitorilor, de-adreptul de acolo, și anume *cel puțin de 2-ori pe săptămână*. Așa ca și cetitorii noștri din popor, să ajungă cât mai repede la știri dela acest proces însemnat național.

Poftiți pe cât mai mulți cetitori din popor, să se aboneze și ei din acest prilej la „Libertatea”, care va aduce cele mai bine prinse și alese știri din cele ce vor vorbi tinerii, din ce vor spune apărătorii lor! Și e bine, ca cât mai mulți frați Români să cunoască cele ce acolo se vor spune și se vor desoperi, ca zugrăvire a marelui războiu ce se dă între neamul nostru românesc și neamul evreesc!

Descrierea procesului, ca și povestirea pe larg a celor ce s'au spus acolo, va dură luni de zile. De-aceea poftim pe toți cari doresc a cunoaște bine aceste ciocniri de săbii și scăpărări de schintei din strașnica luptă, — să se aboneze la „Libertatea” pe 3 luni de zile. Le dăm foaia pe acest timp pentru suma de Lei 24.—

Cei-ce grăbesc a trimite banii, primesc foaia la vreme, încă dela începutul dezbaterilor procesului.

— Cei cari ni-au trimis banii de abonament, primesc foaia chiar dela numărul de față, socotindu-li-se abonamentul din 15 Martie în-solo 3 luni.

L. Badca 20 l., Iosif Smit 20 l., Ion Moise 20 l., Stălcu P. Nedu 20 l., Dumitru Climent 20 l., G. Cotoarabă 20 l., Marin Oiana 20 l., Haralambie Moise 15 l., Marin Todescu 12 l.

De tot 307 Lei.

Din Chișoda (j. Timiș) am primit dela fratele nostru George Degan Lei 240, însoțit de următoarele frumoase șire:

„Noi Românii dela țară, aflăm în mișcarea studenților, cea mai patriotică și cea mai națională pornire, privind binele întregului neam Românesc! Toți acel bărbai, cari cu nepăsare și cu fruntea ridicată, sufăr temniță și se jertesc pe sine înșiși pentru binele neamului, adevărați martiri se numesc. Pentru dragostea și iubirea ce o păstrăm acestor tineri luptători ai cauzei naționale, venim și noi subsemnații, să le trimitem un semn de luare aminte, dorindu-le din toată inima isbândă.”

Au dăruit:

Gheorghe Degan 20 l., Aurel Stoeci primar 20 l., Ion I. Stoești elev. 10 l., Vichentie Tămaș 20 l., Iulian Ciorogariu 10 l., Mărie Ciorogariu 10 l., Ilie Bejlia 10 l., Victor Aga preot 5 l., Trandafir Toma 10 l., Ilie Miloș 10 l., Tănuș Cărbunariu 10 l., Alexandru Miloș 10 l., Ilie Bălașu 10 l., Ștefan Tămaș 20 l., Iosif Ciorogariu, inv. 20 l., Nicolae Olariu 10 l., Aurel Moisa, casier 20 Lei, Ilie Paicu 15 Lei.

De tot 240 Lei.

— Din Brad (jud. Hunedoarei) suma de 370 Lei trimisă nouă de d. Teodor Băianț, (vestită în numărul trecut), a fost însoțită de următoarea scrisoare:

„Subscrisul econom din comuna Brad, cetind în mult prețutul D-voastră ziar despre suferințele, ce le îndură scumpulii noștri studenți achiziși la Văcărești, pîntrucă

vreau să scape neamul nostru românesc din ghiarele celui mai mare dușman, cari sunt Jidani, — am adunat dela vecini și cunoscuți suma de 370 Lei, ce vi-o trimit:

Au dăruit: Pascu Faur 20 Lei; Ianăș Banciu 10 Lei; Teodor Borianț 20 Lei; Toader David 15 Lei; Coste David 5 Lei; G. Corinda 5 Lei; T. Bolog 5 Lei; I. Impărat 10 Lei; I. Banciu Nuțu 10 Lei; Nic. Toma 5 Lei; I. Știoapa 10 Lei; I. Balanț 20 Lei; G. Faur 20 Lei; Pascu David 5 Lei; G. Jula zidar, 25 Lei; Florea Ursu 5 Lei; G. Roșca 20 Lei; Adam Bolcu 20 Lei; Virgil Perian 20 Lei; Toader Grof 20 Lei; Toader Faur 20 Lei; Lazar Pârva 20 Lei; Păicuț Sofron 20 Lei; Pascu Banciu 20 Lei; și Copos Gheorghe 20 Lei:

De tot 370 Lei.

Dna Mărioara Popescu din Buzău (vechiul Regat) ne-a trimis 100 Lei pentru studenții dela Văcărești.

Singuratici au mai trimis: Ioan Toderăș fost primar în Crisicior (I. Brad) 100 Lei; Elisabeta Pașca din Crisicior, 20 Lei; dl Ion Lăzăroi, comerciant, Orăștie, 25 Lei; Victor Boranci, Pleșcuța (j. Arad) 12 Lei; P. Săbău, Ciucea, 10 Lei; Albuț Josan, Râpaș, 5 Lei. Ioan Oprea Bontestil (j. Arad) 20 Lei.

De tot azi . . . Lei 2171.—
Suma din nr. trecut Lei 13.635.—

De tot la „Libertatea” Lei 15.807.—

— Ajutoarele adunate de „Universul” pentru studențimea săracă din București, se apropie de un milion Lei! Bravo „Universului”!

NOUȚĂȚI

Serata Societății Femeilor române din loc, dată Sâmbăta trecută în 8 Martie, a fost aievea foarte reușită. Publicul s'a depărtat foarte mulțumit de felul cum tinerii diletanți din piesa teatrală „Un tutor” și-au jucat rolurile lor. Dl Căpitan V. Șerbănescu în rolul principal de Redeanu, a fost și aci — căpitan printre colegii dsale diletanți: sigur în mișcări, în dicție, în tot. Vrednici și pricepuți ajutoari ai căpitanului lor, au fost dnii Lct. Berian, I. Danciu și I. Lăzăroi, — iar dsoarele Vall Nicoară, Silvia Nicoară și Aurelia Cărpinișan, s'au întrecut unele pe altele în a-și juca rolurile cu mai multă istețime firească și dragălașie. Toți și-au vrednicit bogatele aplauze cu cari publicul i-a răsplătit. — Tot atât de meșter interpretator a fost dl Căpitan Șerbănescu în recitarea poeziei „Veghea”, care a plăcut mult.

„Societatea Femeilor” și vrednica sa prezidentă, dna Erdell, au dreapta mulțumire sufletească de a fi dat iarăși publicului nostru din Orăștie o serată strălucit reușită. — A urmat dans vesel până spre zi.

Pentru văduvele de război, care, se știe, că au și ele ajutoare, penzile, s'au luat de cei în drept următoarele hotărâri:

1. Văduvele de război măritate de nou, își perd drepturile ce le aveau ca văduve.

2. Soțiile nelegiuite ale militarilor morți în război, nu se socotesc între văduvele de război.

3. Despre văduvele ce s'au măritat și apoi iar s'au despărțit, — nu e încă hotărât de mai pot fi reprimite între văduve ori nu.

Logodnă. Dsoara Persida V. Sălanțiu și dl Iosif Achim, din Pecica Română și Peterd, Logodiți, 1 Martie 1924.

Pentru copiii orbi. În nou ziditul Institut de orbi a statului, din Cluj, se primesc copiii orbi în etate de 8—18 ani. Cererile pentru primire sunt a se adresa deocamdată Direcțiunii institutului de orbi, așezat vremelnic la Săncraiu, poșta Alud, (județul Alba de jos, Transilvania.)

Indreptare. Privitor la știrea dată în numărul trecut al foii noastre despre arma aflată la tinerul Bokody Iozsef, din Orăștie, primim dela dînsul un răspuns, rugându-ne să constatăm, că arma (pușca) militară găsită la dsa, nu era în o ladă, ci în pământ, și era stricată de tot, căci încă în 1918—1919, ca băiat de vre-o 17 ani, a ascuns'o acolo — de frica părinților (?) Cărțușe la ea nu avea. Celelalte gânduri ce i-se pun în sarcină, nu le-a avut nici odată. —

Dăm loc acestui răspuns, cu observarea, că știrea despre simțămintele tinerului în vorbă, ni s'au dat de un om serios ce ține a-l cunoaște de aproape. Totuși, dacă d-sa spune azi, că e de sentimente

cu totul pașnice și loiale, — facem declarației loc bucuros.

Cartea postelor din țară. Sub numirea: „Nomenclatura birourile postale din România”, a ieșit de sub tipar o carte cu numirea (în toate limbile țării) a oficiilor postale. Prețul 50 Lei. Se poate cere prin ori-care oficiu postal. E foarte de folos pentru scrierea fără greș a adreselor.

CAUT pe singurul meu fiu Ion Goloșie, din Zolt, fost soldat la Regiment. 308 de honvezi, căzut prinsonier la Ruși în Galiția în Iulie 1917, — fără să mai am dela el nici o știre de atunci. Cel ce ar ști ceva despre el, îl rog cu inima de mamă îndurerată, să-mi dea știre, în ori-ce chip, ca să mă pot împacă cu gândul și cu soarta.
(1146) Ileana Goloșie 1-2
din Zolt, poșta Făget (jud. Car.-Sever.)

800 butuci de vite altoți, roditori, cari se scot din pământ în primăvara asta, — sunt de vânzare, cu preț redus.
(1145) 1-3 T. Vulpe, Orăștie.

Finii celor 2 părinți morți deodată, despre a căror jalnică întâmplare am scris în numărul trecut, — soldatul Inișca, a fost la înmormântarea iubiților săi părinți. — Știrea ce ni se dase că a lipsit, căci telegrama trimisă după el, nu l'a găsit, era greșită.

„**Calendar Național**” pe 1924 mai avem, Unul cu 7 Lei dela bin sus cu 6 Lei unul, și 2 Lei de recomandare.

Publicație de licitație.

Comuna V. nerea dă în licitație publică dreptul de adunat vamă dela morile comunale pe un timp de 2 ani și 9 luni, adică până la 31 Decembrie 1926.

Licitajia se va ține la primăria comunală în ziua de 15 Martie 1924 ora 2 p. m., și se va ține în conformitate cu art. 71—84 din legea contabilității.

Prețul de strigare pentru moara din sus (cu 3 petri în funcție) 50.000 Lei, pentru moara din jos cu 2 petri 40.000 Lei.

Condițiile detaliate să pot vedea în biroul notarial în oarele oficioase.

Vinerea la 15 Februarie 1924.

V. Baciu, Reinhalter,
primar. (1134) 1-2 notar.

Casă de vânzare

În Orăștie str. Căstăului veche Nr. 4 a stând din 2 odzi, curte, șopru bun de lemne, fântână cochină și grădină, se vinde din mână liberă. Informații acolo. (1114) 2—3

O mașină de îmblătit,

cu abor, în stare bună, 1000 m. m., 4 P. H., fabricat Hoffher Schrantz, — e de vânzare la subscrisul:

Vasile Murg,
(1133) 1-2 Bințiți, p. Orăștie.

Marfa mea e cea mai bună!

adsusul la Căfea „FRANCK” (cu morișca de cafea) trebuie trecut în rândul întâi, pentru prețioasele-l particularități.

Spune ori cine... Nu vă lăsați însă convinși de aceste vorbe goale! .. Incredeti vă numai în bunul gust al gospodinelor, cari nu s'în curat numai de eri, că

„CRIȘANA“ institut de credit și economii, societate pe acții în Brad.

CONVOACARE

Domnii acționari ai Institutului de credit și economii „CRIȘANA“ sunt invitați prin aceasta la a XVI-a adunare gen. ordinară care se va ține Marți în 25 Martie 1924 la 3^{1/2}, oare p. m., iar în cazul că nu se vor prezenta acționarii în număr suficient, adunarea se va ține la 3 Aprilie 1924 în localul Institutului cu următoarea

ORDINE DE ZI:

1. Constituirea.
2. Raportul direcției și al Comitetului de supraveghere, bilanțul anului 1923, distribuirea profitului și darea absolutului.
3. Sporirea capitalului societății.
4. Modificarea statutelor.
5. Alegerea a 4 membri în direcție pe termen de 3 ani și a unui membru pe termen de 2 ani.
6. Alegerea a 6 membri în comitetul de supraveghere pe termen de 3 ani.
7. Fixarea marcelor de prezență pentru direcție și a speselor de călătorie pentru Comitetul de supraveghere.

Se atrage atențiunea domnilor acționari asupra următoarelor dispozițiuni din statute:

§. 21 alineatul 2: „Femeile se reprezintă prin plenipotență, minorii prin tutori, curanzii prin curatorii lor, societățile, corporațiunile și institutele, prin reprezentanții lor legali, chiar dacă aceștia din urmă nu ar fi acționari“. §. 22: „Numai acei acționari au drept de vot, cari sunt trecuți ca proprietari de acții în cărțile societății cu cel puțin 6 luni înainte de adunare și cari își depun cu 24 ore înainte de aceasta, pe lângă revers, acțiunile și resp. titlurile provizorii, eventual și dovezile de plenipotență la cassa societății, eventual la locurile destinate de direcție. Avisul despre depunerea acțiunilor și resp. a titlurilor provizorii la locurile destinate, are să sosească cu 24 ore înainte de ținerea adunării“.

În legătură cu cele cuprinse în §-ul din urmă notăm, că pentru depunerea resp. primirea acțiunilor și a titlurilor provizorii și extrădarea documentelor despre depuneri, s'au designat toate institutele, cari sunt membre la „Solidaritatea“ din Sibiu.

Brad, la 6 Martie 1924.

Direcțiunea.

ACTIVA

Contul Bilanț încheiat la 31 Decembrie 1923

PAS

Cassa în număr	Lei 380.693,70
Disponibil la bănci	2.167.452,47
Cambii	2.977.604,50
Cambii cu acoperire hipotec.	1.323.423,--
Obligațiuni hipotecare	53.765,--
Credite de Cont-Curent	2.255.027,62
Avansuri pe efecte	242.226,48
Efecte publice și acțiuni dela bănci	259.547,--
Marfă	712.062,41
Casele Institutului și alte imobiliti	200.000,--
Mobilierul magaziiilor	120.000,--
Lei 10.691.802,18	

Capital societar	Lei 500,00
Fondul general de rezervă	500.000,--
Fondul special de rezervă	200.000,--
Fondul filantropic „V. Damian“	27.000,--
Fondul de penziuni	260,00
Depozite spre fructificare	8.865,63
Diverși creditori	4,49
Dividende neridicate	10,81
Interese trans. anticip. pro 1924	116,17
Profit curat	207,68
Lei 10.691.802,18	

DEBIT

Contul Profit și Pierdere.

CREC

Interese:	
pentru depozite spre fructific.	Lei 411.669,35
pentru fondul de penziuni	16.217,06
428.886,41	
Spese:	
Salare și aduse de scumpete	192.460,--
Bani de cuartir	4.599,--
Imprimare, registre, porto, încălzit, luminat etc.	92.863,50
Marce de prezență	10.450,--
Chiril	2.450,--
302.822,50	
Impozit:	
cătră stat și comună	153.696,23
după interese de depuneri	37.342,55
191.038,78	
Profit curat	207.686,84
Lei 1.129.434,53	

Interese:	
dela cambii de bancă	Lei 201.612,26
dela cambii cu acoper. hipotec.	113.448,57
dela împrumuturi hipotecare	4.518,70
dela credite de Cont-curent și bani plasați la alte bănci	244.874,03
dela efecte publice și acțiuni	11.864,15
576.317	
Venite dela mărfuri	451.150,--
Chiril	7.700,--
Provizioni	94.266,--
Lei 1.129.434,53	

Brad, la 31 Decembrie 1923

DIRECȚIUNEA:

Cornel Lazar, președ. Aron Roman, v. președ. Nicolae Popp. Dr. Nerva Onca. Alexandra Drăla
Virgil Bulz. Ioan Catean. Profir Boila. Dr. Todor Babuția. Nicolae Bedea. Ioan Impara

COMITETUL DE SUPRAVEGHIERE:

Subsemnatul comitet de supraveghiere am examinat conturile prezente și le am aflat exacte.

Brad, la 6 Martie 1924.

Andron Bôgdan. Ioan Fugădă. Ioan Perian. Ioachim Ivan.

RAPORTUL COMITETULUI DE SUPRAVEGHIERE

Onorată adunare generală!

Comitetul de supraveghere, în conformitate cu legea comercială, a revidat operațiunile de bancă și operațiunile cu mărfuri, s'a convins despre administrarea corectă a acestor operațiuni

Bilanțul încheiat cu finea anului 1923, cu un profit curat de Lei 207.686,84, l'am controlat și aflat exact. Vă propunem deci: a) să binevoiți a sprobă bilanțul; b) a distribui profitul curat în conformitate cu propunerile direcțiunii, la cari și noi ne alăturăm și c) a da pentru anul 1923, atât direcțiunii cât și comitetului de supraveghere, absolutul.

Brad, la 6 Martie 1924.

COMITETUL DE SUPRAVEGHIERE:

Andron Bogdan. Ioan Fugădă. Ioan Perian. Ioachim Ivan.

Pentru contabilitate:

Ghișa, director-exp. con

Ilie Papp, rev. exp. al Solidarității

O garnitură de îmblătit

cu motor de 6 puteri, batoză 720 mm. și cu toate instrumentele aparținătoare garniturii; un teas de ulei; 2 petri de pisat sămânță, o prășitoare — sunt de vânzare la:

Nistor Petru

(1139) 1-2 în Vaidel (p. Orăștie).

O mașină de îmblătit,

cu motor de 6 P. H., cu toate cele ce se țin de ea, — folosită puțin, în stare bună, e de vânzare la subscrisul:

(1130) 2-3 Ilie Vasile

Orăștie, str. Căstăului veche. 45.

2 vieri frumoși, certificați, rasă de Bazna, sunt de vânzare în Orăștie, str. Mihai Viteazu Nr. 80. (1112) 3-3

2 vieri băltați, de 2 și de 3 ani, de vânzare la subscrisul:

Silvestru Pădean

Pian de sus, p. Sebeșul săsesc. (1143) 1-1

Vopsitorie: de lână, mătasă, cânepă, haine, și tot felul de stoffe, — am deschis în Orăștie, str. Timarilor-mare, 9.

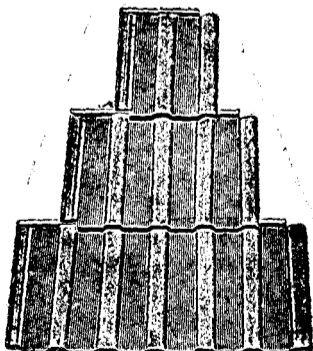
Papker Carol

(1131) 2-2 vopsitor.

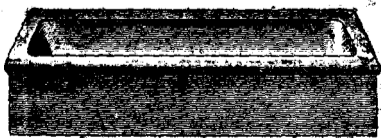
Crișmarilor dacă vă lipsește

un Vin bun, să nu cumpărați din alt loc, până nu vă interesați la Firma Frații Moyer din Orăștie, unde se vinde vinul cu buji cu tot, cu prețuri reduse. (1122) 2-6

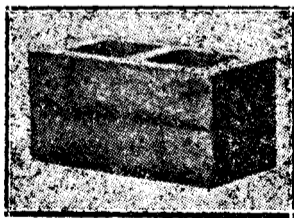
Fabricate de ciment din Fabrica I. Herța ORĂȘTIE (Str. Prundului):

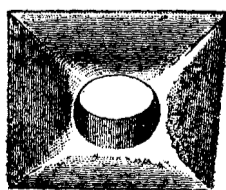
Nou model de țigla din ciment, în mărime de 38/22. Să lățue pe 33 cm.

Adăpătoare (vălăe) din beton pentru adăperea vitelor, l. 160/45 cm.

Cărămidă americană pentru zidit, mai ales la pivniți, din beton.

Acoperitor (vârf) de horn, în mărime după dorință. (1109) 2-10

IOAN HERȚA

fabrică de țigla din ciment în Orăștie, Str. Prundului (față cu trgul de vite).

ATENȚIE!

Facem și pe această cale cunoscut onorațiilor noștri mușterii, că ținem la dispoziția lor:

Mare alegere și prețuri foarte ieftine

în: Stoffe fine, moderne, pentru Domni și Dăme, în Carioane, Zăfire, Oxforte; — mare alegere în pânză Schroll, Lillie, de clasa primă, apoi pânză engleză, franceză, italiană, din țară, precum și producție proprie. Trusouri pentru m'rese, rufe de pat, — ceasfaturi din jos și de plapome; pânze, bumbace de brodat D. M. C., de croșetat, ștergare, cursoare de masă, pânzării.

Cele trebuitoare crotitorilor, cu prețuri foarte scăzute. Serviciu prompt.

Cu stimă

Prăvălia „La Pânzării“

DÖRNER și LEWITZKI

(1144) 1-2

Orăștie, Piața A. Vlaicu, 3-5.